

23
TERM OF
OFFICE **25**

Oliver Röpke
Przewodniczący EKES-u

STAND UP FOR DEMOCRACY SPEAK UP FOR EUROPE

MANIFEST 2023/2025

**Europejski Komitet
Ekonomiczno-Społeczny**

Spis treści

STAĆ NA STRAŻY DEMOKRACJI W Unii	4
Zwiększenie uczestnictwa obywateli	4
Zapewnienie sukcesu wyborów europejskich	5
Promowanie wartości podstawowych i praworządności	5
STAĆ NA STRAŻY DEMOKRACJI Poza UE	6
Platforma społeczeństwa obywatelskiego na rzecz demokracji i dobrobytu	6
Wspieranie „miękkiej dyplomacji” UE na rzecz silnych i odpornych społeczeństw obywatelskich	6
WYSTĘPOWAĆ W IMIENIU EUROPY <i>Bardziej reprezentatywny głos</i>	7
Forum dla przyszłych pokoleń	7
Więcej równości	8
WYSTĘPOWAĆ W IMIENIU EUROPY <i>Mocny i istotny głos</i>	9
Instytucja, którą słycać także na zewnątrz	9
Instytucja działająca w oparciu o fakty i zorientowana na przyszłość	10
OLIVER RÖPKE, PRZEWODNICZĄCY EKES-U	
<i>Postęp na drodze do realizacji agendy społecznej UE i zapewnienie zrównoważonej konkurencyjności w XXI wieku</i>	11
Postęp na drodze do realizacji agendy społecznej UE	11
Zapewnienie zrównoważonej konkurencyjności w XXI wieku	12
WYBRANE PRIORYTETY POLITYKI NA PODSTAWIE WKŁADU SEKRETARIATU	13
Przyspieszenie wdrażania celów zrównoważonego rozwoju (SDG)	13
Zaangażowanie młodzieży w działania w dziedzinie klimatu i zrównoważonego rozwoju	13
Gospodarka o obiegu zamkniętym	14
Zielona transformacja przemysłu europejskiego	14
Kompleksowe działania na rzecz cyfryzacji przemysłu europejskiego	14
Wzmocnienie globalnej konkurencyjności i otwartej strategicznej autonomii przemysłu UE	15
Reformy na rzecz odpornej gospodarki UE	15
Dokończenie budowy unii rynków kapitałowych i unii bankowej	16
Wieloletnie ramy finansowe zdolne do sprostania wyzwaniom przyszłości, w tym zdecydowana polityka spójności	16
Odbudowa gospodarcza i społeczna po skutkach wywołanych przez pandemię i wojnę Rosji z Ukrainą oraz powiązanym wzrostem cen energii i kosztów utrzymania	16
Prawa podstawowe i praworządność	17
Migracja	17
Bezpieczne i stabilne sąsiedztwo	17
Współpraca z partnerami na rzecz uczciwych i sprawiedliwych społeczeństw opartych na poszanowaniu praw człowieka	18
Promowanie zrównoważonego handlu, który jest korzystny dla wszystkich	18
Badania i oceny polityki: co można zrobić, by opracowania konsultacyjne EKES-u były bardziej oparte na dowodach	18
Zwiększenie konkurencyjności przemysłu europejskiego i wspieranie szybkiego przejścia ku neutralności klimatycznej	19
Wspieranie przedsiębiorczości we wszystkich jej formach: MŚP i przedsiębiorstwa gospodarki społecznej	20
Umożliwienie konsumentom zielonej i cyfrowej transformacji	20
Przewycięzenie kryzysu energetycznego: osiągnięcie zrównoważonego, sprawiedliwego i strategicznego bezpieczeństwa energetycznego	20
Wkład polityki mieszkaniowej w spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną	21
Zazielnianie transportu: zaspokojenie potrzeb użytkowników, obywateli i organizacji społeczeństwa obywatelskiego	21

Wolność, demokracja, prawa człowieka i rządy prawa należą do podstawowych wartości, na których opiera się Unia Europejska. Są one zapisane w traktatach UE i leżą u podstaw tożsamości UE.

W ostatnich latach wartości te znalazły się pod wielką presją. Europa stanęła w obliczu bezprecedensowych kryzysów, które pogłębiły nierówności społeczne i gospodarcze oraz postawiły pod znakiem zapytania zaufanie obywateli UE do instytucji demokratycznych. Nie możemy traktować naszych europejskich wartości jako dane raz na zawsze.

W tych trudnych czasach wsparcie społeczeństwa obywatelskiego w pozyskiwaniu głosu obywateli europejskich ma kluczowe znaczenie dla budowania demokratycznej odporności i kształtowania przyszłości Europy. Jednocześnie społeczeństwo obywatelskie samo w sobie potrzebuje większej ochrony. Przestrzeń, w której działa społeczeństwo obywatelskie, coraz bardziej się kurczy, ograniczając zdolność organizacji społeczeństwa obywatelskiego do podejmowania legalnych działań w UE i na całym świecie.

Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny (EKES) przez całą następną kadencję będzie umacniać swoją wyjątkową pozycję pośrednika między obywatelami, społeczeństwem obywatelskim a instytucjami UE, pełniąc rolę rzeczywistej platformy rzetelnej i integracyjnej debaty.

Zadbamy o to, by nie zamykać się na oparty na faktach i konstruktywny dialog demokratyczny, obejmujący szerokie grono podmiotów społecznych, gospodarczych, politycznych, kulturalnych i instytucjonalnych. W procesie decyzyjnym będziemy dążyć do osiągnięcia opartych na rzetelnych informacjach kompromisów, które wzmocnią pozycję naszego Komitetu i wniosą znaczący wkład w politykę UE.

W ten sposób – wspólnie z naszymi partnerami instytucjonalnymi i społeczeństwem obywatelskim – wniesiemy istotny wkład w budowanie bardziej odpornej, bardziej sprzyjającej włączeniu społecznemu i bardziej demokratycznej UE, która będzie inspirować naszych bliższych i dalszych sąsiadów.

Koncentrując się na tych nowych priorytetach, Komitet będzie w dalszym ciągu **pracować z pełnym zaangażowaniem na rzecz zapewnienia wszystkim Europejczykom postępu społecznego**, gospodarczego i ekologicznego, konsekwentnie wnosząc wkład w program prac Komisji Europejskiej i skutecznie współpracując z Parlamentem Europejskim i Radą Unii Europejskiej.

Jako nowo wybrany przewodniczący zamierzam skupić się na następujących kwestiach:

- **Stanie na straży demokracji w Europie poprzez promowanie podstawowych wartości i praworządności, zbliżenie obywateli do naszego Komitetu poprzez wspieranie demokracji przedstawicielskiej i bezpośredniej oraz zapewnienie wkładu EKES-u w sukces wyborów europejskich w 2024 r.**
- **Stanie na straży demokracji poza granicami UE poprzez stworzenie rzeczywistej platformy społeczeństwa obywatelskiego na rzecz demokracji i dobrobytu dla naszych sąsiadów i partnerów oraz wspieranie silnych i prężnych społeczeństw obywatelskich UE.**
- **Występowanie w imieniu Europy poprzez zwiększenie reprezentatywności naszego Komitetu, zaangażowanie w naszą pracę nowych pokoleń i niedostatecznie reprezentowanych członków naszego społeczeństwa.**
- **Występowanie w imieniu Europy poprzez wzmocnienie jakości naszych kontaktów zewnętrznych i działań zorientowanych na przyszłość, skupiając się szczególnie na prognozach i zaleceniach Konferencji w sprawie przyszłości Europy, aby zapewnić, że EKES pozostanie donośnym i znaczącym głosem w europejskiej demokracji.**

STAĆ NA STRAŻY DEMOKRACJI W Unii

Zwiększenie uczestnictwa obywateli

Od czasu swego powstania w 1957 r. nasz Komitet jest filarem demokracji uczestniczącej, zapewniającym obywatelom i zainteresowanym stronom platformę do zabierania głosu w procesie decyzyjnym UE. Demokracja uczestnicząca i deliberatywna była przedmiotem szerokiej dyskusji podczas Konferencji w sprawie przyszłości Europy, a obywatele wyrazili wolę posiadania strukturalnego wpływu na roczny program prac UE i priorytety polityczne oraz opinię że EKES mógłby odgrywać zasadniczą rolę w tym względzie.

Spółeczeństwo obywatelskie odgrywa absolutnie kluczową rolę w utrzymaniu dobrze funkcjonującej demokracji. Demokracja uczestnicząca nie jest jedynie uzupełnieniem demokracji przedstawicielskiej, ale jej elementem składowym.

Jako nowo wybrany przewodniczący EKES-u:

- **przed wyborami do Parlamentu Europejskiego w 2024 r. zorganizuję partycypacyjne panele obywatelskie EKES-u, które wniosą do wszystkich sekcji EKES-u główne postulaty przekrojowej rezolucji EKES-u dla Parlamentu Europejskiego i Komisji Europejskiej w nowym składzie („Manifest wyborczy EKES-u 2024”).**
- **Przygotuję podstawy dla regularnego wykorzystywania paneli obywatelskich w codziennych pracach EKES-u po kolejnych wyborach do Parlamentu Europejskiego w 2024 r.**
- **Będę podejmować działania na rzecz nadania nowego impulsu uczestnictwu EKES-u w europejskich inicjatywach obywatelskich będących skutecznym narzędziem włączania obywateli w proces decyzyjny UE i zapewniania im możliwości wywierania wpływu na prawodawstwo UE w sposób demokratyczny.**

Demokracja uczestnicząca towarzyszy demokracji przedstawicielskiej (Parlament Europejski i parlamenty narodowe) oraz demokracji bezpośredniej (europejska inicjatywa obywatelska). Podczas mojej kadencji zadbam o wzmocnienie pozycji Komitetu jako prawdziwie uniwersalnej platformy zorientowanej na przyszłość.

Zapewnienie sukcesu wyborów europejskich

W ramach nowej kadencji EKES-u utworzymy drogę do jednego z fundamentów demokracji europejskiej: wyborów do Parlamentu Europejskiego. Wybory będą stanowiły kluczowy wyraz demokracji, a w programie znajdują się najważniejsze kwestie europejskie, takie jak Europejski Zielony Ład, nasilanie się ekstremizmu i populizmu, praworządność, przyszłość zarządzania gospodarczego w warunkach pogłębiających się nierówności oraz wyzwania wynikające z niepewności geopolitycznej.

Bez odpowiednich zabezpieczeń i działań wybory te mogą stanowić podatny grunt dla szerzenia dezinformacji, propagandy i cyberataków, które próbują wpłynąć na głosy obywateli i zdestabilizować nasze procesy demokratyczne. Wyzwania organizacyjne związane ze zwalczaniem dezinformacji są złożone i dotyczą wielu podmiotów, w tym społeczeństwa obywatelskiego. Wnioski z Konferencji w sprawie przyszłości Europy, podczas której obywatele opracowali zalecenia, również uzasadniają przyjęcie przez EKES aktywnej roli kluczowego partnera w okresie poprzedzającym te wybory.

Jako nowo wybrany przewodniczący EKES-u:

- *Zapewniać zdecydowany udział naszego Komitetu, wspólnie ze społeczeństwem obywatelskim, w działaniach międzyinstytucjonalnych i kampaniach mających na celu **zwiększenie uczestnictwa wyborców w wyborach do Parlamentu Europejskiego w 2024 r.***
- *Wspierać organizacje społeczeństwa obywatelskiego w ich walce na rzecz obrony demokracji, zwalczania dezinformacji i ukrytych wpływów zagranicznych poprzez wspieranie i podejmowanie działań na rzecz wdrożenia pakietu Komisji na rzecz obrony demokracji przed wyborami do Parlamentu Europejskiego.*
- *Wspierać Komisję Europejską w zakresie nadzorowania bardzo dużych platform internetowych w celu zmniejszenia ryzyka systemowego dla procesów demokratycznych i wyborczych.*

Promowanie wartości podstawowych i praworządności

Przedstawiciele społeczeństwa obywatelskiego na szczeblu krajowym wzywają do zdecydowanych działań ze strony UE na rzecz wartości podstawowych i praworządności. Pragną, by UE wspierała rolę społeczeństwa obywatelskiego jako strażnika demokracji i zachęcała władze do działania w celu podniesienia poziomu standardów w zakresie wysokiej jakości ram przestrzeni obywatelskiej, finansowania, wolności słowa, wolności mediów, nadużywania drogi sądowej wobec dziennikarzy i obrońców praw oraz niedyskryminacji.

W ramach nowej kadencji będę konsekwentnie promować demokrację, prawa podstawowe i zasady prawa jako przewoźnik wszystkich działań. Dotyczy to prac naszego Komitetu, naszych interakcji z instytucjami europejskimi i społeczeństwem obywatelskim, naszych stosunków międzynarodowych, ale także wszystkich naszych inicjatyw politycznych, wydarzeń i publikacji. Kurczenie się przestrzeni dla społeczeństwa obywatelskiego oznacza kurczenie się demokracji, a to jest coś, na co nie możemy pozwolić.

Jako nowo wybrany przewodniczący EKES-u:

- *Popierać odnowiony i silny mandat „grupy EKES-u ds. praw podstawowych i praworządności” w celu zwiększenia świadomości społecznej na temat kluczowych prac prowadzonych przez grupę oraz wzmocnienia roli strażnika, jaką odgrywa społeczeństwo obywatelskie.*
- *Promować „Badanie EKES-u dotyczące kondycji społeczeństwa obywatelskiego”, aby aktywnie monitorować wydarzenia mające wpływ na społeczeństwo obywatelskie w państwach członkowskich UE i krajach kandydujących.*

STAĆ NA STRAŻY DEMOKRACJI

Poza UE

Platforma społeczeństwa obywatelskiego na rzecz demokracji i dobrobytu

Przyszłość Unii Europejskiej jest ściśle powiązana ze stabilnością i dobrobytem naszych sąsiadów w ramach Partnerstwa Wschodniego i Bałkanów Zachodnich. Będziemy w dalszym ciągu wspierać pokój, stabilność i integrację tych obszarów.

Zważywszy na ciągłą presję wywieraną przez Rosję na Ukrainę, Mołdawię, Gruzję i inne kraje, będę wzmacniać nasze partnerstwa i sprzyjać bliższym kontaktom między naszymi społeczeństwami obywatelskimi, które stanowią bijące serce demokracji.

Pełniąc rolę rzeczywistej platformy społeczeństwa obywatelskiego dla tych krajów, EKES będzie je wspierać i wzmacniać w walce o wolność, demokrację i ściślejszą integrację. Zapewnimy im niezbędne wsparcie w ramach procesu rozszerzenia, aby upewnić się, że unowocześnią one swoje systemy społeczno-gospodarcze i demokratyczne w celu osiągnięcia standardów UE opartych na jednolitym rynku, Zielonym Ładzie i Europejskim filarze praw socjalnych.

Jako nowo wybrany przewodniczący EKES-u:

- **Osobiście rozwijać kontakty na wysokim szczeblu z krajami kandydującymi, takimi jak partnerzy z Bałkanów Zachodnich, Ukraina i Mołdawia w ramach procesu rozszerzenia oraz promować prace naszych wspólnych platform społeczeństwa obywatelskiego.**
- **Po raz pierwszy angażować przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego z krajów przystępujących do UE w codzienne prace doradcze Komitetu, w szczególności w proces opracowywania kluczowych opinii, poprzez powołanie honorowych członków ds. rozszerzenia.**

Wspieranie „miękkiej dyplomacji” UE na rzecz silnych i odpornych społeczeństw obywatelskich

Na świecie toczy się globalna walka wartości i narracji, w której różne kraje i regiony walczą o wpływy. Kluczowe znaczenie dla UE ma promowanie i ochrona wartości zapisanych w traktatach UE, w ramach Unii, ale także za granicą. EKES wykorzysta swoją sieć kontaktów ze społeczeństwem obywatelskim, aby wzmocnić dyplomację opartą na wartościach, dotyczącą takich dziedzin jak zmiana klimatu, kultura, sprawy społeczne i gospodarcze na arenie światowej.

Jako nowo wybrany przewodniczący EKES-u:

- **Osobiście umacniać współpracę z organizacjami międzynarodowymi na najwyższym szczeblu (tj. ONZ, Międzynarodowa Organizacja Pracy, Światowa Organizacja Handlu)**
- **Promować wartości, które stanowią fundament UE poprzez wykorzystanie „miękkiej siły” (kultura, energia i klimat, „niebieska” dyplomacja) poprzez wkład w identyfikację istniejących działań i inicjatyw, wzmocnienie dialogu i współpracy z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego w państwach trzecich w tych dziedzinach oraz działania w zakresie sporządzania opinii dotyczących konkretnych tematów.**

WYSTĘPOWAĆ W IMIENIU EUROPY

Bardziej reprezentatywny głos

EKES stanowi forum, na którym obywatele i zainteresowane strony mogą wyrażać swoje zdanie w procesie decyzyjnym UE. W okresie nadchodzącej kadencji będę opierać się na naszych osiągnięciach i dążyć do zwiększenia stopnia reprezentatywności EKES-u poprzez poszerzenie bazy zainteresowanych stron oraz umożliwienie nowym podmiotom wnoszenia wkładu w politykę UE.

Forum dla przyszłych pokoleń

Dzisiejsze decyzje podejmowane są po to, by budować silną i sprawiedliwą przyszłość dla przyszłych pokoleń. W tym kontekście konieczne jest, aby młodzi ludzie mogli wyrażać swoje zdanie na temat decyzji, które będą wywierać na nich wpływ obecnie i w przyszłości. Należy udostępnić im platformę, za pośrednictwem której będą mogli informować o swoich obawach i potrzebach.

Dlatego w czasie mojej kadencji będę dążyć do bardziej aktywnego angażowania młodych ludzi w kształtowanie polityki, w sposób najbardziej dla nich odpowiedni, czemu towarzyszyć będzie wnikliwe monitorowanie i ocena propozycji EKES-u pod kątem ich wpływu na życie młodych ludzi.

Jako nowo wybrany przewodniczący EKES-u:

- **Utworzę młodzieżową grupę ad hoc na rzecz zaangażowania osób młodych**, której głównym zadaniem będzie kontynuacja prac rozpoczętych przez grupę koordynacyjną Europejskiego Roku Młodzieży.
- **Będę wykorzystywać stronę internetową EKES-u „For more youth engagement”** jako narzędzie do przedstawiania i promowania konkretnych działań i przedsięwzięć organizowanych przez EKES i jego członków.
- **Niewłócznie przystąpię do stosowania oceny przez młodzież w opiniach EKES-u**, ściśle współpracując z sekcjami i CCMI, aby zapewnić, że opinie EKES-u odzwierciedlają punkt widzenia młodych ludzi we wszystkich dziedzinach polityki.
- **Zwiększę znaczenie roli „młodzieżowych delegatów EKES-u”** w codziennych pracach EKES-u. Przykładem może być tu ich udany udział w delegacji EKES-u na Konferencję Narodów Zjednoczonych w sprawie Zmiany Klimatu.
- **Wzmocnię działania EKES-u na rzecz młodzieży** pod przyjętym przez EKES hasłem „Twoja Europa – Twoje Zdanie!”, w szczególności w okresie poprzedzającym wybory do Parlamentu Europejskiego w 2024 r.
- **Powołam Młodzieżową Radę Doradczą przy Przewodniczącym**, która będzie przedstawiać pragmatyczne i zorientowane na wyniki zalecenia, z uwzględnieniem różnych perspektyw młodych działaczy, oraz konkretne propozycje ze zwróceniem szczególnym uwagi na zmianę klimatu.

Więcej równości

Stawanie na straży demokracji, praworządności i wartości podstawowych należy zaczynać od siebie. Dlatego właśnie EKES zamierza zintensyfikować reformy wewnętrzne, aby zapewnić większą przejrzystość, uczciwość i sprawiedliwość.

EKES zdecydowanie sprzeciwia się wszelkim formom dyskryminacji, w tym dyskryminacji ze względu na płeć. Równość płci wynika z wartości, na których opiera się UE i powinna być promowana w sposób holistyczny i horyzontalny na wszystkich poziomach.

Równość płci jest warunkiem wstępnym osiągnięcia sprawiedliwszej i silniejszej Europy. Komitet również ma tu do odegrania pewną rolę, która rozpoczyna się od przykładu, jaki dajemy jako zgromadzenie oraz poprzez podejmowane przez nas decyzje. Z tego względu potrzebujemy silnego i wyraźnego zaangażowania w poprawę równości płci w ramach Komitetu.

W trakcie mojej kadencji będę nieustannie wspierać kulturę równości płci przez całe życie, stosując środki dostosowane do każdego etapu cyklu życia, w odniesieniu do wszystkich działań Komitetu. Kwestia płci powinna być nie tylko uwzględniana we wszystkich pracach politycznych EKES-u, ale także należy zdecydowanie zachęcać kobiety do pełnienia funkcji kierowniczych w Komitecie.

Jako nowo wybrany przewodniczący EKES-u:

- **Wzmacniać mandat grupy ds. równości, aby zapewnić wdrożenie, monitorować postępy i, w razie potrzeby, proponować środki dostosowawcze w celu zapewnienia realizacji celów.**
- **Monitorować prace związane z przeprowadzonym przez grupę ds. równości badaniem „Włączenie społeczne, podział pracy i dobre samopoczucie posłów” oraz, w stosownych przypadkach, proponować środki, które poprawią równowagę płci w EKES-ie.**
- **Wspierać strategiczną współpracę z Komisją Europejską, Parlamentem Europejskim i Radą w celu uwzględnienia kwestii równości płci we wszystkich istotnych obszarach polityki UE.**
- **Organizować spotkania przy okrągłym stole w celu uwzględnienia kwestii równości płci we wszystkich pracach i działaniach politycznych EKES-u.**
- **Promować rozwiązania strukturalne zmierzające do zwiększenia udziału kobiet na wszystkich szczeblach Komitetu i uważnie monitorować postępy poprzez regularne sprawozdania.**
- **Zwiększać przejrzystość prac EKES-u, zapewniać strukturalne uczestnictwo w unijnym rejestrze służącym przejrzystości oraz wspierać unijny organ ds. etyki.**

WYSTĘPOWAĆ W IMIENIU EUROPY

Mocny i istotny głos

Instytucja, którą słyhać także na zewnątrz

Dzięki zaangażowaniu szerokiego grona zainteresowanych stron, EKES wzmocni swoją misję jako organ konsultacyjny dla instytucji UE oraz jako bardziej reprezentatywny kanał dla zainteresowanych stron i obywateli. W tym kontekście należy w jasny sposób informować świat zewnętrzny o pracach i priorytetach EKES-u. Gruntowna reforma instytucjonalna będzie miała na celu wzmocnienie i lepszą słyszalność głosu EKES-u. W ramach tej kadencji będę wspierał nowe podejście do prac Komitetu, aby umożliwić konsekwentne oddziaływanie na instytucje UE i zainteresowane strony: jaśniejsze komunikaty będą przekazywane za pośrednictwem zaktualizowanego formatu opinii, co pozwoli na bezpośrednie wskazanie ważnych wniosków i zaleceń.

Jako nowo wybrany przewodniczący EKES-u:

- *Będę promować atrakcyjną i skuteczną obecność w mediach społecznościowych oraz znaczącą reorganizację strony internetowej EKES-u, aby lepiej informować o naszych działaniach, wydarzeniach i dokumentach.*
- *Będę zapewniać aktywną promocję i zwiększone monitorowanie wdrażania zaleceń EKES-u wśród instytucji i zainteresowanych stron dzięki silnej współpracy na wszystkich szczeblach.*
- *Wdrożę nowy format opinii, aby umożliwić jednoznaczne wskazywanie zaleceń społeczeństwa obywatelskiego.*
- *Wprowadzę narzędzie informatyczne NaviGate w celu upubliczniania prac EKES-u i jego opinii na różnych etapach wśród wszystkich zainteresowanych stron.*

Instytucja działająca w oparciu o fakty i zorientowana na przyszłość

Jako instytucja reprezentująca zorganizowane społeczeństwo obywatelskie Europy, EKES jest najlepszym miejscem, w którym można prezentować i przewidywać obawy, problemy lub wyzwania obywateli. Z tego względu Komitet musi koniecznie stosować w swojej pracy podejście oparte na faktach i zorientowane na przyszłość, aby jak najlepiej przyczynić się do realizacji programu politycznego instytucji UE. EKES mógłby zatem odegrać ważną rolę jako podmiot przygotowujący prognozy dotyczące rozmaitych procesów transformacyjnych, które się obecnie toczą.

Dostosowanie do zmieniających się czasów będzie wymagało jak najlepszego wykorzystania ustanowionej w Traktacie roli doradczej EKES-u poprzez aktywne określanie i interpretowanie megatrendów, wyszukiwanie luk w prawodawstwie i opracowywanie propozycji kompleksowych planów działania oraz systematyczne uwzględnianie w naszych dyskusjach aspektu prognozowania. Opracowanie zorientowanej na przyszłość perspektywy dla prowadzenia prac EKES-u pozwoliłoby także na lepsze umiejscowienie ich w procesie decyzyjnym oraz proponowanie przyszłej Komisji nowych priorytetów.

Jako nowo wybrany przewodniczący EKES-u:

- **Zacieśniać stosunki EKES-u z ośrodkami analitycznymi poprzez ich udział w przygotowywaniu wybranych opinii.**
- **Weryfikować metodykę sporządzania opinii i wykorzystywać opinie rozpoznawcze i z inicjatywy własnej w celu właściwego diagnozowania wyzwań długofalowych.**
- **Apelować o organizację dorocznego szczytu ośrodków analitycznych EKES-u.**
- **Systematycznie uwzględniać w naszych opiniach analizę prognostyczną.**
- **Wykorzystywać i promować prace zrealizowane w ramach Apelu o Niebieski Ład UE [„Call for an EU Blue Deal”] jako priorytetowe z punktu widzenia nowych priorytetów Komisji oraz potencjalnej inicjatywy obywatelskiej UE.**

Od czasu traktatów rzymskich i powstania Komitetu rola i uprawnienia EKES-u zwiększyły się. Patrząc w przyszłość i uwzględniając wyniki Konferencji w sprawie przyszłości Europy, nigdy nie byliśmy bliżej opracowania nowej konwencji w celu zmiany naszych traktatów założycielskich. Zależy mi na tym, by EKES był przygotowany do odegrania w pełni jego roli w tym zbliżającym się procesie.

Jako nowo wybrany przewodniczący EKES-u:

- **Zainicjuję gruntowną analizę udziału EKES-u i społeczeństwa obywatelskiego w dotychczasowych negocjacjach traktatowych oraz przeanalizuję jego potencjalną rolę w przyszłości, tworząc zestaw najlepszych praktyk i opracowując możliwą do zrealizowania propozycję zwiększenia roli EKES-u w celu nadania mu większej rangi oraz zwiększenia jego wpływu i widoczności, w tym konkretne zalecenia dotyczące zmian traktatowych, jeżeli okażą się one konieczne.**

OLIVER RÖPKE, PRZEWODNICZĄCY EKES-U

Postęp na drodze do realizacji agendy społecznej UE i zapewnienie zrównoważonej konkurencyjności w XXI wieku

Nowy przewodniczący obejmuje urząd w czasie naznaczonym społecznymi, geopolitycznymi i gospodarczymi reperkusjami wieloaspektowego kryzysu, obejmującego następstwa pandemii COVID 19, utrzymującą się agresję militarną Rosji wobec Ukrainy i krajów sąsiednich, zagrażającą wartościom demokracji i wolności, kryzys kosztów utrzymania i niestabilność światowego sektora bankowego. Jednocześnie UE wraz z partnerami międzynarodowymi zobowiązała się do realizacji celów w zakresie klimatu, które wymagają pilnych i długotrwałych działań w celu uniknięcia wspólnej porażki, na którą nie możemy sobie pozwolić: wciąż jeszcze nie osiągnięto dwojakiej transformacji – ekologicznej i cyfrowej. Liczne kryzysy mogą osłabić odporność UE, pogłębiając nierówności społeczne i gospodarcze oraz prowadząc do wzrostu populizmu i egocentrycznego nacjonalizmu.

Obecnie bardziej niż kiedykolwiek Unia Europejska musi podjąć strategiczne decyzje, aby osiągnąć rezultaty określone w celach zrównoważonego rozwoju Organizacji Narodów Zjednoczonych oraz w Zielonym Ładzie UE, aby wzmocnić odporność Europy i osiągnąć otwartą strategiczną autonomię w relacjach międzynarodowych opartych na zasadach.

Stawką jest przyszłość Europy, a w szczególności rola Unii Europejskiej jako przedsięwzięcia na rzecz pokoju, wspólnych wartości i dobrobytu jej obywateli. Kluczową rolę w realizacji najważniejszych priorytetów ma do odegrania zorganizowane społeczeństwo obywatelskie. Wzmocnienie odporności UE wymaga jednoczesnego promowania zrównoważonego rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego polityki UE.

EKES realizuje program priorytetów politycznych mających na celu stworzenie bardziej odpornej UE poprzez przyspieszenie wdrażania Zielonego i Społecznego Ładu oraz celów zrównoważonego rozwoju w celu przeprowadzenia dwojakiej transformacji.

Postęp na drodze do realizacji agendy społecznej UE

Liczne kryzysy, z którymi boryka się UE, uwypukliły potrzebę ochrony dobrobytu obywateli i dążenia do zapewnienia włączenia społecznego. Ponadto transformacja naszych społeczeństw spowodowana dwojaką transformacją ekologiczną i cyfrową wpływa na sposób życia, konsumpcji i pracy Europejczyków.

30 lat po utworzeniu jednolitego rynku EKES musi skoncentrować swoje wysiłki na zwiększeniu konwergencji społecznej i gospodarczej, która nikogo nie pozostawi w tyle. Sprawiedliwe i skoncentrowane na ludziach podejście zapewni prawa socjalne, godne warunki na rynku pracy oraz umożliwi walkę z ubóstwem i wykluczeniem społecznym. W tym kontekście EKES musi wspierać wdrażanie Zielonego i Społecznego Ładu, celów zrównoważonego rozwoju oraz Europejskiego filaru praw socjalnych.

Ze względu na znaczący wpływ dwojakiej ekologicznej i cyfrowej transformacji na miejsca pracy i zatrudnienie, EKES musi wspierać ochronę pracowników i zrównoważone warunki pracy w celu zapewnienia konwergencji społecznej i równych szans wszystkim pracownikom. W związku z tym EKES musi kontynuować działania wspierające promowanie negocjacji zbiorowych, dialogu społecznego i zaangażowania pracowników, w tym demokracji w miejscu pracy,

ujednoczenie płac i warunków pracy w całej Europie, walkę z niepewnymi formami zatrudnienia, bardziej zdecydowane działania UE na rzecz wyeliminowania luki płacowej między kobietami a mężczyznami, a także ochronę miejsc pracy i dochodów za pomocą środków, które pozwolą rozwiązać problem społecznego wymiaru kryzysu związanego z kosztami utrzymania.

Aby zapewnić uczciwą i sprawiedliwą transformację, kluczowymi elementami są rozwój umiejętności i kompetencji pracowników w celu stworzenia nowych możliwości i dostosowania do ery cyfrowej, szczególnie w kontekście Europejskiego Roku Umiejętności. Jako że dwójaka transformacja będzie wywierać wpływ również na warunki pracy, konieczna jest poprawa ochrony praw podstawowych pracowników i praw pracowniczych oraz zarządzanie zmianami technologicznymi i innymi zmianami w miejscu pracy przy udziale partnerów społecznych.

Ochrona pracowników oznacza jednocześnie ochronę pracowników znajdujących się w trudnej sytuacji, którzy doświadczają nierówności społecznych. Priorytetem pozostać musi rozwiązanie problemu wszelkiej dyskryminacji na rynku pracy, aby zapewnić równe traktowanie i równe szanse. Szczególną uwagę należy zwrócić na opracowanie środków strukturalnych w celu zapewnienia równości płci w miejscu pracy.

W wyniku licznych kryzysów inflacja i rosnące ceny energii oddziałują na wszystkich, zwłaszcza na obywateli znajdujących się w trudnej sytuacji, sektor rolnictwa i obszary wiejskie. Rośnie poziom ubóstwa i bezdomności. W tym kontekście EKES musi działać na rzecz zapewnienia czystej energii po przystępnych cenach dla wszystkich, przy czym równy dostęp do energii należy traktować jako prawo podstawowe. Środki mające na celu zwalczanie ubóstwa energetycznego i wzmocnienie pozycji konsumentów w ramach transformacji energetycznej muszą być głównymi priorytetami politycznymi EKES-u w dziedzinie energii. EKES musi również zająć się kwestią bezdomności i powinien wspierać zrównoważoną i sprzyjającą włączeniu społecznemu politykę mieszkaniową.

Wreszcie, zmiany wywołane w ostatnich latach przez rozmaite kryzysy doprowadziły do rosnącej presji na obywateli, co niejednokrotnie wpływa na ich samopoczucie psychiczne. Ponieważ w UE coraz częściej pojawiają się problemy związane ze zdrowiem psychicznym, EKES musi poprzeć kompleksowe podejście do tych kwestii i zaproponować konkretne środki na rzecz ich poprawy.

Zapewnienie zrównoważonej konkurencyjności w XXI wieku

Gospodarka UE skupia się na zwalczaniu inflacji i ochronie stabilności finansowej, przy jednoczesnym zabezpieczeniu wzrostu gospodarczego i spójności społecznej. Cel neutralności klimatycznej wyznaczony na 2050 r. zmusza przemysł UE do szybkiego dostosowania się do technologii neutralnych emisyjnie i zwiększa zapotrzebowanie na kluczowe surowce. Analogicznie, cyfryzacja wprowadza nowe technologie, które mogą zmienić nasz sposób pracy. W powiązaniu z postępującym procesem regionalizacji handlu, zmiany te wywierają wpływ na konkurencyjność przemysłu UE i rynku wewnętrznego.

Aby chronić europejski model wzrostu gospodarczego, oparty na zrównoważonej konkurencyjności, otwartej strategicznej autonomii i uczciwej konkurencji, potrzebna jest długoterminowa strategia. Jednolity rynek będzie kluczowym elementem w tym zakresie. Jednolity rynek powstał 30 lat temu, lecz wciąż pozostaje niedoskonały. EKES będzie wzywać do dalszych wysiłków na rzecz zapewnienia unijnym przedsiębiorstwom, niezależnie od ich wielkości (w tym MŚP), warunków sprzyjających innowacjom, inwestycjom i wzrostowi. EKES będzie wspierać silny jednolity rynek jako źródło pomyślnego rozwoju przedsiębiorstw UE i dobrobytu obywateli UE. Musimy również zadbać o to, by nasz przemysł przystosował się do dwójakiej transformacji cyfrowej i ekologicznej, aby do 2050 r. osiągnąć cel, jakim jest neutralność klimatyczna kontynentu. Rozwój sytuacji geopolitycznej w ostatnim czasie, w następstwie trwającej wojny Rosji przeciwko Ukrainie, wyraźnie wskazuje, że musimy zmniejszyć nasze zależności strategiczne, zwłaszcza w zakresie surowców krytycznych, dostaw energii i żywności, zachowując jednocześnie konkurencyjność w skali globalnej. EKES jest przekonany, że odporna polityka przemysłowa UE musi opierać się na czystych technologiach i rozwiązaniach gospodarki o obiegu zamkniętym, na zorientowanym na człowieka i sprzyjającym włączeniu społecznemu podejściu do cyfryzacji, a także na zrównoważonym podejściu do bezpieczeństwa energetycznego i otwartej strategicznej autonomii w handlu międzynarodowym.

Wreszcie, przegląd ram zarządzania gospodarczego ma kluczowe znaczenie dla zbudowania bardziej odpornej i zrównoważonej gospodarki UE. Uprozczone, bardziej przejrzyste i skuteczne ramy, charakteryzujące się większą odpowiedzialnością państw członkowskich i lepszym egzekwowaniem przepisów, pomogą zbudować ekologiczną, cyfrową i odporną gospodarkę przyszłości, wspierając wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu, a jednocześnie zapewniając stabilność finansów publicznych we wszystkich państwach członkowskich. W połączeniu ze wzmocnioną unią bankową i unią rynków kapitałowych przyczyni się to do większej stabilności finansowej w strefie euro. EKES będzie w dalszym ciągu uczestniczyć w pracach w ramach europejskiego semestru i popierać dokończenie budowy unii rynków kapitałowych i unii bankowej jako kluczowych etapów zapewniających zrównoważoną i sprzyjającą włączeniu społecznemu odbudowę gospodarczą.

EKES jest przekonany, że UE pozostanie źródłem dobrobytu i przedstawi propozycje, jak można sprostać tym wyzwaniom, a jednocześnie będzie promować dialog społeczny, sprawiedliwe płace i systemy negocjacji zbiorowych jako kluczowe elementy składowe Europejskiego filaru praw socjalnych i europejskiego modelu społecznego.

WYBRANE PRIORYTETY POLITYKI NA PODSTAWIE WKŁADU SEKRETARIATU

Przyspieszenie wdrażania celów zrównoważonego rozwoju (SDG)

Liczne i wzajemnie powiązane kryzysy światowe, z którymi mamy do czynienia, w znacznym stopniu zagrażają możliwości osiągnięcia celów zrównoważonego rozwoju do 2030 r. Jednakże cele zrównoważonego rozwoju pozostają naszym sztandarowym projektem i drogowskazem jako jedyna uniwersalna wizja pokoju, dobrobytu społeczno-gospodarczego i zrównoważenia środowiskowego, jaką dysponujemy. Niewdrożenie zasad celów zrównoważonego rozwoju dotyczących włączenia społecznego, czystej energii, powszechnego dostępu do usług publicznych oraz odpowiedzialnej konsumpcji i produkcji doprowadzi do jeszcze większej liczby kryzysów i rywalizacji geopolitycznej.

EKES ma do odegrania kluczową rolę w przyspieszeniu działań na rzecz osiągnięcia celów zrównoważonego rozwoju, czego dowodem jest niedawny wkład w dobrowolny przegląd UE, który zostanie przedstawiony na forum politycznym wysokiego szczebla w Nowym Jorku latem 2023 r.

Na szczególną uwagę EKES-u zasługuje kilka konkretnych kwestii: potrzeba kompleksowej strategii UE w zakresie SDG, aby zapewnić spójność polityki, konieczność bardziej zorganizowanego zaangażowania społeczeństwa obywatelskiego w ten proces, w ramach którego EKES mógłby stanowić przestrzeń spotkań dla społeczeństwa obywatelskiego z decydentami politycznymi oraz skupienie się na społecznym wymiarze zrównoważonego rozwoju, ponieważ transformacja będzie udana tylko wtedy, gdy będzie opierać się na szerokim poparciu, sprawiedliwej transformacji i aktywnym udziale wszystkich grup społecznych.

Zaangażowanie młodzieży w działania w dziedzinie klimatu i zrównoważonego rozwoju

Międzypokoleniowy aspekt polityki w zakresie klimatu i zrównoważonego rozwoju oraz mechanizmów wdrażania musi znaleźć odzwierciedlenie w silnym, znaczącym zaangażowaniu młodzieży na wszystkich etapach procesów decyzyjnych Unii Europejskiej – od opracowania wniosków ustawodawczych i inicjatyw po wdrożenie, monitorowanie i działania następcze. Realizacja celów zrównoważonego rozwoju za pomocą Europejskiego Zielonego Ładu wymaga nowego podejścia w kierunku bardziej inkluzywnego modelu zarządzania z udziałem wielu zainteresowanych stron, który miałby na celu postawienie młodych ludzi w centrum procesu zaangażowania i wykraczał daleko poza zwykłe konsultacje i spotkania ad hoc.

EKES będzie kontynuować wysiłki na rzecz uwzględnienia głosów młodzieży w swoich pracach, a także będzie apelować do innych instytucji o zapewnienie bardziej strukturalnego i znaczącego zaangażowania młodych ludzi. W szczególności EKES będzie w dalszym ciągu organizować Okrągłe Stoły Młodzieży na rzecz Klimatu i Zrównoważonego Rozwoju oraz zapewniać udział przedstawiciela młodzieży w delegacji EKES-u na posiedzenia Konferencji Stron ramowej konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu, korzystać z oceny przez młodzież w celu wypracowania spójnego podejścia do zaangażowania młodzieży w ramach EKES-u oraz rozważać inne ambitne koncepcje zaangażowania młodych ludzi, realizując postanowienia rezolucji EKES-u zatytułowanej „The long-lasting legacy of the European Year of Youth: youth mainstreaming and empowerment” [Długotrwałe rezultaty Europejskiego Roku Młodzieży: uwzględnianie problematyki młodzieży i upodmiotowienie młodzieży].

Gospodarka o obiegu zamkniętym

Europejska platforma zainteresowanych stron gospodarki o obiegu zamkniętym to ogromny sukces w dziedzinie wspierania gospodarki o obiegu zamkniętym w Europie i poza nią. Platforma ta wspiera przedsiębiorstwa, organizacje społeczeństwa obywatelskiego i władze publiczne w przyspieszeniu transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym w całej Europie poprzez wspieranie dialogu, dzielenie się wiedzą i doświadczeniem oraz wymianę sprawdzonych rozwiązań za pośrednictwem strony internetowej.

EKES będzie wykorzystywać sukces kluczowych działań zewnętrznych platformy, takich jak „EU Circular Talks”, czyli rozmowy na wysokim szczeblu dotyczące aktualnych tematów związanych z gospodarką o obiegu zamkniętym, oraz doroczna konferencja. Kwestie związane z gospodarką o obiegu zamkniętym należy również uwzględnić w innych obszarach polityki, w tym np. w zrównoważonych systemach żywnościowych i rozwoju obszarów wiejskich.

Zielona transformacja przemysłu europejskiego

Cel ograniczenia emisji gazów cieplarnianych w UE o 55 % do 2030 r. stanowi wyzwanie i wymaga jasnego planu działania na rzecz sprawiedliwej transformacji w nadchodzących dziesięcioleciach. Wszystkie gałęzie przemysłu będą musiały przejść głębokie zmiany. Kluczowym warunkiem powodzenia transformacji energetycznej i klimatycznej jest jej przyjęcie przez obywateli UE, dlatego też należy zapewnić dostęp do wysokiej jakości miejsc pracy i produktów po przystępnych cenach.

Niebieski Ład UE wprowadza nowy wymiar do zaproponowanego przez Komisję planu działania na rzecz Zielonego Ładu. EKES, wzywając instytucje UE do opracowania tej nowej kompleksowej polityki UE w sprawie wody, powinien monitorować jej wdrażanie przez cały okres trwania kolejnej kadencji Komisji.

Nasze szczególne uwagi zasługuje szereg konkretnych zagadnień, a zwłaszcza potrzeba opracowania europejskiego Niebieskiego Ładu. EKES będzie w dalszym ciągu zapewniać ogólną koordynację działań podejmowanych w związku z tym przekrojowym zagadnieniem, koniecznością wspierania zazieleniania przemysłu, zwłaszcza tych branż, które pochłaniają wiele zasobów, a także wdrażania sektora czystych technologii, w tym technologii wodooszczędnych, oraz koniecznością udziału w debatach politycznych UE na temat społecznych aspektów transformacji energetycznej i klimatycznej, przy wykorzystaniu wiedzy fachowej EKES-u w celu określenia wyzwań i proponowania rozwiązań zapewniających obywatelom UE sprawiedliwe warunki zatrudnienia oraz przystępne cenowo produkty, energię i usługi dla wszystkich.

Kompleksowe działania na rzecz cyfryzacji przemysłu europejskiego

Cyfryzacja stwarza nowe możliwości dla przemysłu UE i dla usług jako całości oraz przynosi nowe rodzaje wyzwań, takie jak opracowanie instrumentów wsparcia w celu zapewnienia przemysłowi UE, zarówno dużemu, jak i małemu, równych szans w nabywaniu tych nowych technologii. Wiąże się również z położeniem silnego nacisku na przyszłość miejsc pracy w przemyśle, lecz nie po to, by uniknąć zmian, jakie ten proces przyniesie w naszym przemyśle i społeczeństwie, lecz raczej zarządzać nimi, a także by wspierać sprawiedliwą transformację i ukierunkowane na ludzi podejście do przemian.

EKES będzie wspierać rozwój zgodnie z europejskimi normami nowych sektorów technologicznych, takich jak metawersum, i skupi się na kwestii oddziaływania sztucznej inteligencji w różnych sektorach przemysłu, będzie w dalszym ciągu angażować się w obszarze kluczowych i najbardziej zaawansowanych technologii, w tym takich dziedzin jak robotyka i drony, będzie dążyć do zaangażowania w działania towarzyszące, które wspierają ogólną konkurencyjność przemysłu UE, w tym udział w sojuszach przemysłowych zajmujących się kwestiami cyfryzacji wzorowanych na udziale w europejskim sojuszu na rzecz surowców (ERMA), a także będzie wspierać bardziej ustrukturyzowane zaangażowanie społeczeństwa obywatelskiego w ten proces, ponieważ transformacja zakończy się sukcesem wyłącznie wtedy, gdy będzie oparta na szerokim poparciu, sprawiedliwej transformacji i aktywnym udziale wszystkich grup społecznych.

Wzmocnienie globalnej konkurencyjności i otwartej strategicznej autonomii przemysłu UE

Zapewnienie ogólnej konkurencyjności przemysłu UE jest od kilku lat kluczowym celem polityki przemysłowej Komisji. Oprócz wymiaru wewnętrznego wiele kwestii związanych z wymiarem zewnętrznym ma wyraźnie silny wpływ na konkurencyjność przemysłu UE. Potrzeba otwartej strategicznej autonomii stała się bardziej widoczna. Należy również zastanowić się nad tym, w jaki sposób można uruchomić fundusze publiczne i pomoc publiczną, aby wspierać przemysł w sposób niezakłócający konkurencji, a także nad kryteriami wykorzystania i przydzielania takich funduszy. W tym celu EKES skupi się na strategicznych łańcuchach wartości.

EKES będzie pracować nad kompleksową strategią UE dotyczącą surowców krytycznych, kontynuować uczestnictwo w ERMA, wspierać większą otwartą autonomię sektorów strategicznych, takich jak sektor obronny, kosmiczny i czipów, a także prowadzić działania na rzecz ponownego przemyślenia sposobu, w jaki przedsiębiorstwa chronią się przed naruszeniem danych, cyberatakami i szpiegostwem cyfrowym.

Reformy na rzecz odpornej gospodarki UE

Obecne otoczenie gospodarcze stanowi wyzwanie dla realizacji polityki gospodarczej, której celem jest jednocześnie obniżenie inflacji i zabezpieczenie wzrostu gospodarczego, zatrudnienia oraz stabilności finansów publicznych w perspektywie średnio- i długoterminowej. EKES przedstawi zalecenia, które pomogą decydom opracować strategię polityczną mającą na celu zapewnienie zrównoważonego i sprzyjającego włączeniu społecznemu ożywienia gospodarczego oraz zbudowanie odpornej gospodarki UE, przy jednoczesnym podjęciu działań w zakresie transformacji ekologicznej i cyfrowej.

EKES będzie w dalszym ciągu przedstawiać wydawane co dwa lata zalecenia dotyczące zaleceń Komisji Europejskiej w sprawie polityki gospodarczej strefy euro oraz rocznej analizy zrównoważonego wzrostu gospodarczego, aby zapewnić terminowy i aktualny wkład polityczny w proces koordynacji polityki gospodarczej w ramach rocznego cyklu europejskiego semestru.

EKES będzie ponadto przedstawiać dalsze zalecenia dotyczące przeglądu ram zarządzania gospodarczego UE, ponieważ istnieje potrzeba silnej koordynacji polityki budżetowej i strukturalnej, a także skutecznego nadzoru gospodarczego i fiskalnego.

Przedstawi także propozycje reformy procedur konsultacji i koordynacji w ramach europejskiego semestru, aby uczynić te procesy prostszymi, bardziej demokratycznymi i przejrzystymi. Za pośrednictwem specjalnej grupy ds. semestru europejskiego EKES będzie kontynuować działania na rzecz prowadzenia szerokich konsultacji ze zorganizowanym społeczeństwem obywatelskim UE w celu monitorowania realizacji planów krajowych w ramach Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (RRF) oraz zapewnienia zaangażowania społeczeństwa obywatelskiego zarówno na szczeblu unijnym, jak i krajowym.

Dokończenie budowy unii rynków kapitałowych i unii bankowej

Unijne rynki finansowe muszą być zintegrowane i stabilne, aby wspierać odbudowę europejskiej gospodarki i sprawić, by UE powróciła na drogę wiodącą ku gospodarce neutralnej dla klimatu i coraz bardziej cyfrowej, charakteryzującej się zrównoważonym wzrostem gospodarczym sprzyjającym włączeniu społecznemu. Odbudowa będzie w zasadniczym stopniu zależeć od zdolności europejskich rynków finansowych do zapewnienia wystarczającej płynności i lepszego podziału ryzyka. Należy bezwzględnie podjąć zdecydowane kroki w celu stworzenia skutecznej i zintegrowanej unii rynków kapitałowych oraz pełnoprawnej unii bankowej, obejmującej wszystkie państwa członkowskie i ukierunkowanej na dalszą harmonizację oraz usunięcie przeszkód transgranicznych, przy jednoczesnym zabezpieczeniu należytej regulacji i nadzoru. Oczekuje się, że Komisja Europejska będzie kontynuować wdrażanie planu działania dotyczącego unii rynków kapitałowych, a wyjątkowe znaczenie będzie miał przegląd obecnych ram dotyczących nadzoru bankowego, niewypłacalności i restrukturyzacji oraz systemów gwarantowania depozytów.

W kolejnej połowie kadencji EKES będzie prowadzić prace dotyczące kluczowych obszarów polityki, takich jak zarządzanie kryzysowe w sektorze bankowym i system gwarantowania depozytów, wnieść wkład w debatę na temat zrównoważonych finansów, zorganizuje wysłuchania publiczne na te ważne tematy, będzie dążyć do zwiększenia udziału sprawozdawców EKES-u w posiedzeniach i wysłuchaniach Komisji Gospodarczej i Monetarnej Parlamentu Europejskiego, oraz nawiąże bliższe kontakty ze stałymi przedstawicielstwami przy UE krajów sprawujących prezydencję w Radzie, aby promować bardziej aktywny udział członków EKES-u w kluczowych wydarzeniach, takich jak seminarium wysokiego szczebla i forum końcowe EUROFI.

Wieloletnie ramy finansowe zdolne do sprostania wyzwaniom przyszłości, w tym zdecydowana polityka spójności

EKES wielokrotnie wzywał, by wieloletnie ramy finansowe (WRF) służyły tworzeniu miejsc pracy, wzrostowi gospodarczemu i konkurencyjności, a także apelował o silny budżet UE wyposażony we współmierne zasoby finansowe, by osiągnąć cele Unii. EKES będzie kontynuować dyskusję na temat możliwości finansowania budżetu UE w większym stopniu z rzeczywistych zasobów własnych.

Polityka spójności musi odgrywać kluczową i centralną rolę w zapewnieniu zrównoważonej i skutecznej odbudowy w kierunku zrównoważonego wzrostu, we wspieraniu konwergencji, zwalczaniu wykluczenia społecznego i zapewnieniu, że nikt nie pozostaje w tyle. EKES będzie w dalszym ciągu domagać się, by spójność przyczyniała się do realizacji uzgodnionych polityk w zakresie cyfryzacji i dostępności usług, reindustrializacji, MŚP i usług szerokopasmowych w regionach.

EKES sporządzi opinię w sprawie przeglądu śródkresowego wieloletnich ram finansowych, przedstawi Komisji wnioski dotyczące nowych zasobów własnych w budżecie UE na wniosek Komisji, sporządzi opinię w sprawie przyszłości polityki spójności po 2027 r., będzie kontynuować przedstawianie wniosków dotyczących polityki spójności, która odpowiada rzeczywistym potrzebom obywateli UE i spełnia długoterminowe cele konwergencji między regionami UE, a także sporządzi opinię w sprawie obszarów słabo zaludnionych, wysp i obszarów górskich w UE, aby podkreślić potrzebę zrównoważonego wzrostu i rozwoju wszystkich regionów UE.

Odbudowa gospodarcza i społeczna po skutkach wywołanych przez pandemię i wojnę Rosji z Ukrainą oraz powiązaniem wzrostem cen energii i kosztów utrzymania

EKES konsekwentnie opowiada się za pozytywną konwergencją i skuteczniejszą polityką społeczną zarówno na szczeblu UE, jak i na szczeblu państw członkowskich. Wdrożenie Europejskiego filaru praw socjalnych potwierdzi wspólne zaangażowanie na rzecz europejskiego modelu społecznego.

W ramach dokonującej się zielonej i cyfrowej transformacji nowe formy pracy, ochrona praw grupowych, wpływ na warunki pracy, zwalczanie wysokiego bezrobocia, niepewnych form zatrudnienia i ubóstwa, wdrażanie Europejskiego

filaru praw socjalnych oraz włączenie społeczne i równość we wszystkich aspektach i umiejętnościach, w dalszym ciągu pozostaną ważnymi kwestiami do rozwiązania.

Najnowsze osiągnięcia w dziedzinie sztucznej inteligencji mogą w sposób fundamentalny zmienić zapotrzebowanie na wysoko wykwalifikowanych pracowników oraz zakłócić procesy gospodarcze i produkcyjne.

W kolejnej połowie kadencji EKES skoncentruje się na wdrażaniu Europejskiego filaru praw socjalnych, warunkach pracy, nowych formach zatrudnienia i wpływie na zatrudnienie młodzieży i kobiet, systemach opieki społecznej (opieka i równość we wszystkich jej aspektach, w tym równość dochodów), wpływie sztucznej inteligencji na rynek pracy i zatrudnienie oraz wdrażaniu uwzględniania problematyki młodzieży / oceny przez młodzież UE.

Prawa podstawowe i praworządność

Prawa i wartości podstawowe oraz praworządność są wciąż przedmiotem ataków w wielu krajach, w których nasilają się ruchy populistyczne i następuje regres demokracji.

Sztuczna inteligencja oferuje możliwości masowego zwiększenia ukierunkowanej dezinformacji, zastępowania wysoko wykwalifikowanych pracowników ludzkich w wielu różnych funkcjach oraz wykorzystywania jej w celach stosowania przymusu i kontroli.

EKES będzie zdecydowanie wspierać wdrażanie pakietu Komisji Europejskiej na rzecz obrony demokracji i koncentrować się na prawach podstawowych w odniesieniu do rozpowszechniania sztucznej inteligencji.

Migracja

Konflikty, zmiana klimatu i nierówności gospodarcze będą w dalszym ciągu przyczyniać się do migracji. EKES skupi się na zarządzaniu migracją, które jest zgodne ze zobowiązaniami wynikającymi z prawa unijnego i międzynarodowego oraz uwzględni rozwój demograficzny i potrzeby gospodarcze UE.

Bezpieczne i stabilne sąsiedztwo

Rosyjska wojna napastnicza przeciwko Ukrainie jest nie tylko zagrożeniem dla wartości leżących u podstaw Unii Europejskiej, ale także ostatecznym dowodem na to, że oparty na zasadach porządek świata został zakwestionowany i że wkroczyliśmy w bardziej niestabilną fazę geopolityczną, z którą będziemy musieli sobie wspólnie poradzić.

Naszym priorytetem powinno pozostać nasze najbliższe otoczenie. W ostatnich latach Partnerstwo Wschodnie znalazło się pod silną presją, początkowo na skutek decyzji Białorusi o zawieszeniu uczestnictwa, a następnie w wyniku wojny Rosji z Ukrainą. Podczas gdy Białoruś wciąż znajduje się w sferze wpływów tych, którzy zdusili tamtejszą demokrację, Ukraina walczy o wolność, a Mołdawia kontynuuje drogę do Europy pomimo ciągłych nacisków ze strony Rosji.

W pierwszej połowie kadencji EKES będzie dążyć do dalszego wzmocnienia i wspierania prac Platform Społeczeństwa Obywatelskiego UE–Ukraina, UE–Mołdawia i UE–Gruzja, utworzonych na mocy układów o stowarzyszeniu z tymi krajami. Regularne prace i spotkania tych platform mają zasadnicze znaczenie dla wspierania tych krajów na drodze do integracji z Unią Europejską. Zamierzamy również utrzymywać stałe kontakty ze społeczeństwem obywatelskim Armenii za pośrednictwem specjalnej platformy społeczeństwa obywatelskiego.

EKES będzie w dalszym ciągu wspierać niezależne społeczeństwo obywatelskie na Białorusi i poza nią, które znajduje się pod ogromną presją reżimu. Będziemy także śledzić rozwój społeczeństwa obywatelskiego w Azerbejdżanie i domagać się rzeczywistego dialogu obywatelskiego i społecznego.

Kraje Bałkanów Zachodnich już od lat czekają na przyjęcie do UE. Ich społeczeństwa obywatelskie stale współpracują z EKES-em i stymulują ciągłą poprawę w zakresie dostosowania do prawa i wartości europejskich, aby ostatecznie zakończyć starania o członkostwo w Unii, w tym także dla dobra pokoju i stabilności w tym regionie.

Należy kontynuować dialog z krajami basenu Morza Śródziemnego, z których wiele znajduje się w trudnej sytuacji politycznej i stoi przed ogromnymi wyzwaniami społecznymi i gospodarczymi. Na szczycie eurośródmorskim EKES będzie nadal promować konstruktywny dialog społeczny w regionie i skupi się na wspólnych priorytetach, takich jak przystosowanie się do zmiany klimatu, bezpieczeństwo dostaw energii i skuteczne zarządzanie przepływami migracyjnymi.

Współpraca z partnerami na rzecz uczciwych i sprawiedliwych społeczeństw opartych na poszanowaniu praw człowieka

Jesteśmy obecnie świadkami rosnących nierówności w skali globalnej. Pandemia COVID pogorszyła sytuację, niwecząc lata postępów, a wojna Rosji z Ukrainą odwróciła uwagę od innych kluczowych wyzwań. Społeczność międzynarodowa musi wznowić wysiłki na rzecz zmniejszenia nierówności oraz potwierdzić swoje przywiązanie do wielostronnego porządku opartego na zasadach i powszechnych prawach człowieka. Rok 2023 jest właściwym momentem, aby to zrobić. To właśnie w 2023 r. przypada siedemdziesiąta piąta rocznica uchwalenia Powszechnej deklaracji praw człowieka z 1948 r. Rok 2023 jest również kamieniem milowym dla przeglądu śródkresowego celów zrównoważonego rozwoju.

EKES wniesie wkład w te wysiłki poprzez współpracę ze społeczeństwem obywatelskim krajów AKP i Ameryki Łacińskiej w zakresie propagowania podstawowych zobowiązań w ramach celów zrównoważonego rozwoju i Powszechnej deklaracji praw człowieka ONZ, w tym podstawowych praw pracowniczych i równości płci, monitorowanie, w jaki sposób realizacja projektów w ramach inicjatywy UE Global Gateway przyczynia się do osiągnięcia tych celów, refleksję – poprzez specjalne opinie i działania – nad wzmocnieniem dyplomacji klimatycznej UE, zwalczaniem dezinformacji i wpływów zagranicznych oraz nad wkładem, jaki społeczeństwo obywatelskie może wnieść we wzmocnienie multilateralizmu i podstawowych zasad międzynarodowych na rzecz porządku opartego na zasadach w szybko zmieniającym się świecie.

Promowanie zrównoważonego handlu, który jest korzystny dla wszystkich

Monitorowanie negocjacji, wdrażania i egzekwowania umów handlowych przez społeczeństwo obywatelskie ma kluczowe znaczenie dla zachowania konkurencyjności UE i wzmocnienia odporności w czasach kryzysu.

EKES będzie w dalszym ciągu zapewniać wsparcie administracyjne i polityczne dla wewnętrznych grup doradczych utworzonych na mocy umów handlowych UE, dbać o to, by UE i kraje partnerskie skutecznie eliminowały wszelkie niedociągnięcia w zakresie praw środowiskowych i pracowniczych, promować zrównoważony charakter handlu na szczeblu UE i na forum Światowej Organizacji Handlu poprzez organizację II Forum społeczeństwa obywatelskiego w sprawie handlu i zrównoważonego rozwoju.

Badania i oceny polityki: co można zrobić, by opracowania konsultacyjne EKES-u były bardziej oparte na dowodach

Aby podjąć próbę opisanie dramatycznej sytuacji i wydarzeń, które głęboko zakłócają i wpływają na nasze społeczeństwa, powstają nowe słowa, takie jak permakryzys czy polikryzys.

Chodzi o to, by zwrócić uwagę na słabe punkty UE i jej brak gotowości na wyzwania świata pogrążonego w ciągłym kryzysie oraz skłania nas do działania i odpowiedniej reakcji. Reakcja nie może jednak polegać na próbach ciągłego nadążania za sytuacją i łagodzenia kryzysu – kiedy już wystąpi – za pomocą środków krótkoterminowych. UE musi przewidywać kryzysy zanim się pojawią, a najlepiej próbować ich unikać. W tym celu musimy analizować, przewidywać, a nawet próbować kształtować przyszłość.

Dzięki wiedzy swoich członków i sieci EKES doskonale wpisuje się w ten proces, sprawiając, że prognozowanie w UE jest efektywniejsze i ma bardziej partycypacyjny charakter.

W tym celu EKES musi wywierać coraz większy wpływ na działania UE w zakresie prognozowania i wносить do nich swój wkład, zwłaszcza poprzez zwiększanie własnej roli w planie prognozy strategicznej UE, a konkretnie w sporządzaniu rocznego sprawozdania dotyczącego prognozy strategicznej, które z kolei jest jednym z elementów wykorzystywanych przy opracowywaniu orędzia o stanie Unii. EKES, stymulując, gromadząc i przekazując poglądy zainteresowanych stron, w tym organizacji społeczeństwa obywatelskiego, ośrodków analitycznych i ekspertów, wypełni w ten sposób swoją rolę przedstawiciela społeczeństwa obywatelskiego i zapewni prawdziwie partycypacyjną prognozę dla UE.

EKES będzie rozwijać współpracę z innymi instytucjami UE, zarówno poprzez stosunki dwustronne, jak i w ramach sieci międzyinstytucjonalnej ESPAS.

Aby w pełni wykorzystać posiadany potencjał, EKES będzie stale podnosić świadomość swoich członków i pracowników na temat znaczenia podejścia opartego na prognozowaniu w naszej pracy oraz budować ich zdolności poprzez regularne szkolenia, organizację seminariów i konferencji oraz udział w zewnętrznych wydarzeniach związanych z prognozowaniem.

Prawodawstwo i kształtowanie polityki UE muszą być oparte na dowodach, aby lepiej uwzględniać i oceniać, co okazało się skuteczne, a co nie, co należy zmienić i poprawić, a także czego naprawę potrzebują nasze społeczeństwa, nasi obywatele i Europa, aby sprostać ogromnym wyzwaniom, z którymi mają do czynienia.

Roczny program badań jest w coraz większym stopniu wykorzystywany przez służby EKES-u do wspierania lub realizacji priorytetów politycznych, głównie poprzez zlecanie ekspertom zewnętrznym badań nad aktualnymi zagadnieniami dotyczącymi zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego, a tym samym zapewnianie coraz większej bazy dowodowej na potrzeby naszych prac legislacyjnych.

Średnioterminowym celem programu badań jest podjęcie bardziej zorientowanych na przyszłość i partycypacyjnych ocen, które mogłyby zostać poddane przeglądowi w celu budowania i poszerzania zdolności prognozowania.

EKES będzie rozwijać swój wkład w Program lepszego stanowienia prawa, wnosząc wartość dodaną w postaci punktu widzenia społeczeństwa obywatelskiego na etapie oceny cyklu polityki legislacyjnej UE poprzez oceny ex-post, a także zapewniając, że prace konsultacyjne EKES-u będą w większym stopniu oparte na dowodach.

Zwiększenie konkurencyjności przemysłu europejskiego i wspieranie szybkiego przejścia ku neutralności klimatycznej

Konkurencyjność przemysłu europejskiego pozostanie w najbliższych latach kwestią kluczową. Ostatnie inicjatywy mające na celu wspieranie krajowych gałęzi przemysłu w różnych częściach świata wzbudziły w UE wiele obaw. UE musi na nie reagować, ale jednocześnie chronić integralność swojego jednolitego rynku. Mówiąc o konkurencyjności przemysłu, nie można jednakże pomijać aspektu ekologicznego. Dlatego celem UE nie jest już tylko utrzymanie konkurencyjnej bazy przemysłowej, ale także finansowanie przejścia na zrównoważony przemysł, osiągnięcie neutralności emisyjnej do 2050 r., dekarbonizacja przemysłu europejskiego i zagwarantowanie dostępu do przystępnej cenowo energii wolnej od paliw kopalnych.

Dodatkowo kluczowe znaczenie ma uwzględnienie interesów pracowników. Przejście na gospodarkę niskoemisyjną prawdopodobnie będzie miało znaczny wpływ na miejsca pracy i możliwości zatrudnienia, zwłaszcza w branżach, które są w dużym stopniu uzależnione od paliw kopalnych. Jednocześnie można je postrzegać jako szansę na tworzenie miejsc pracy w nowych ekosystemach przemysłowych i skupienie się na konkretnych kompetencjach, które mają powstać na szczeblu państw członkowskich i regionów.

EKES będzie kontynuować prace dotyczące planu przemysłowego Zielonego Ładu. EKES przedstawi kompleksową odpowiedź na różne aspekty inicjatywy Komisji, które będą wymagały uwagi i działań politycznych. Należy zapewnić prowadzenie odpowiednich działań następczych wspólnie z Komisją Europejską, zmieniającymi się prezydenturami w Radzie i innymi instytucjami.

EKES będzie musiał również zająć się rosnącym zapotrzebowaniem na wykwalifikowaną siłę roboczą i kompetentny personel w administracji publicznej, któremu powierza się zadanie oceny rozmaitych projektów przemysłowych.

Przedmiotem zainteresowania będzie również wdrażanie polityk i strategii UE oraz określenie lepszych narzędzi pozwalających ocenić ich wpływ nie tylko na gospodarkę, lecz także na społeczeństwo.

Wspieranie przedsiębiorczości we wszystkich jej formach: MŚP i przedsiębiorstwa gospodarki społecznej

Przedsiębiorczość we wszystkich formach i sektorach (w tym w turystyce, przemyśle, gospodarce platformowej, gospodarce społecznej) jest niezbędna do zapewnienia wzrostu gospodarczego, innowacji, zatrudnienia i włączenia społecznego. Wspieranie ekologicznej i cyfrowej transformacji MŚP oraz określenie przeszkód, jakie nadal napotyka ją one w dostępie do jednolitego rynku, jest kwestią o kluczowym znaczeniu.

MŚP będą odgrywać znaczącą rolę w planie przemysłowym Zielonego Ładu, ponieważ stanowią one zdecydowaną większość przedsiębiorstw w UE i dysponują potencjałem do stymulowania innowacji i promowania zrównoważonego rozwoju.

EKES nadal odgrywa ważną rolę na szczeblu międzyinstytucjonalnym w promowaniu przedsiębiorczości społecznej i gospodarki społecznej oraz w monitorowaniu wpływu zmian w tym sektorze na tradycyjne MŚP. Od czasu przyjęcia planu działania na rzecz gospodarki społecznej przedsiębiorstwa gospodarki społecznej stały się jeszcze bardziej istotne dla osiągnięcia odpornej gospodarki i sprawiedliwej transformacji.

EKES będzie wspierać zrównoważoną transformację MŚP poprzez gromadzenie najlepszych praktyk i informowanie o nich, będzie badać rolę i wsparcie dla MŚP w ramach planu przemysłowego Zielonego Ładu, będzie wzmacniać odporność finansową MŚP i przyczyniać się do przygotowywanego pakietu pomocy gospodarczej dla MŚP (dyrektywa w sprawie zwalczania opóźnień w płatnościach), wspierać wdrażanie planu działania na rzecz gospodarki społecznej poprzez ścisłą współpracę z rotacyjnymi prezydencjami Rady oraz wносить wkład do wniosku Komisji dotyczącego zalecenia Rady w sprawie opracowania warunków ramowych dla gospodarki społecznej.

Umożliwienie konsumentom zielonej i cyfrowej transformacji

Osiągnięcie celów Zielonego Ładu wymaga zaangażowania każdego Europejczyka. Coraz więcej konsumentów zdaje sobie sprawę, że modyfikując strukturę konsumpcji, mogą wprowadzić realne zmiany. Mimo że konsumenci chcą przyczyniać się do ekologicznej transformacji, na drodze do niej napotyka ją przeszkody.

UE musi wzmocnić prawa konsumentów i przyczynić się do stworzenia czystej i ekologicznej gospodarki UE o obiegu zamkniętym. Konsumenci muszą mieć możliwość podejmowania świadomych decyzji o zakupie, a tym samym przyczyniać się do bardziej zrównoważonej konsumpcji.

EKES będzie kontynuować owocną współpracę z Komisją Europejską i Parlamentem Europejskim w sprawach dotyczących konsumentów. Organizacja sztanarowego dorocznego wydarzenia, Światowego Dnia Konsumenta, pozostaje priorytetem. Dzięki temu wydarzeniu konsumenci nadal będą mogli co roku zabierać głos, by wypowiedzieć się na aktualne tematy.

EKES weźmie również udział w procesie monitorowania opinii w sprawie „Niebieskiego Ładu” i rozważy możliwość uwzględniania tej kwestii w ramach zrównoważonej konsumpcji.

Przezwyciężenie kryzysu energetycznego: osiągnięcie zrównoważonego, sprawiedliwego i strategicznego bezpieczeństwa energetycznego

Kryzysy energetyczne, które rozpoczęły się w 2021 r., a zaostrzyły w 2022 r. w wyniku rosyjskiej wojny napastniczej przeciwko Ukrainie, wymusiły szybką reakcję w zakresie polityki energetycznej na szczeblu UE i państw członkowskich. W ostatnim roku wydano nowe przepisy dotyczące magazynowania gazu, wspierania odnawialnych źródeł energii, cen energii elektrycznej, alternatywnych źródeł dostaw energii, nowej infrastruktury energetycznej oraz nadzwyczajnych środków podatkowych.

Na stałą uwagę zasługuje szereg konkretnych strategii politycznych związanych z obecnym kryzysem, które koncentrują się na kluczowej roli organizacji społeczeństwa obywatelskiego w promowaniu interesów społecznych, pracowniczych i obywatelskich, uczciwości wobec podmiotów gospodarczych oraz ochronie wspólnego celu, jakim jest ekologiczna i sprawiedliwa społecznie transformacja: walka z ubóstwem energetycznym, nabywanie i zmiana kwalifikacji pracowników, wprowadzanie nowych form produkcji i konsumpcji energii, zwłaszcza za pośrednictwem lokalnych wspólnot energetycznych, a także wprowadzenie reformy rynków energii elektrycznej, która utrzyma równe warunki gospodarcze na rynku wewnętrznym UE.

Wkład polityki mieszkaniowej w spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną

Mieszkalnictwo jest coraz częściej wskazywane przez różne podmioty jako kluczowy czynnik każdej polityki mającej na celu osiągnięcie spójności społecznej i współdzielonego dobrobytu. Rozwiązanie kwestii polityki mieszkaniowej w państwach członkowskich będzie decydujące dla osiągnięcia rzeczywistego wkładu w wielu dziedzinach.

W toku kadencji nowego przewodniczącego EKES-u uwzględnione zostaną następujące priorytety: przystępność cenowa służąca zwalczaniu inflacji, skuteczna izolacja przyczyniająca się do zwiększenia efektywności energetycznej, dostęp do mieszkań dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji, aby osiągnąć spójność społeczną, dążenie do stosowania zrównoważonych materiałów budowlanych, aby przyczynić się do transformacji ekologicznej, zrównoważony rozwój miast dla usprawnienia transportu miejskiego, osiągnięcia spójności terytorialnej i zwalczania nierówności.

Zazielenianie transportu: zaspokojenie potrzeb użytkowników, obywateli i organizacji społeczeństwa obywatelskiego

Przyspieszenie transformacji i zazielenienia wszystkich środków transportu będzie kluczowym elementem zielonej transformacji. Także w tym przypadku należy uwzględnić głos pracowników transportu, konsumentów, przedsiębiorstw i organizacji społeczeństwa obywatelskiego.

W pierwszej połowie kadencji EKES zwróci uwagę na opracowanie wniosków ustawodawczych mających na celu ograniczenie emisji, cyfryzację, alternatywne środki transportu w mobilności miejskiej, dekarbonizację transportu pasażerskiego i towarowego w transporcie naziemnym, powietrznym i morskim (w tym także w transporcie zawodowym, jak np. statki rybackie) oraz wspólną europejską przestrzeń danych dotyczących mobilności.

**Europejski Komitet
Ekonomiczno-Społeczny**

Rue Belliard/Belliardstraat 99
1040 Bruxelles/Brussel
BELGIQUE/BELGIË

Dział odpowiedzialny za publikację: Dział Wizyt i Publikacji
EESC-2023-35-PL

www.eesc.europa.eu/en/our-work/publications-other-work/publications/stand-democracy-speak-europe

© Unia Europejska, 2023

Powielanie materiałów dozwolone pod warunkiem podania źródła.

W celu wykorzystania lub reprodukcji zdjęć / ilustracji, należy uzyskać pozwolenie bezpośrednio od posiadacza/posiadaczy praw autorskich.

Cover: ©Getty Images

Print:
QE-04-23-432-PL-C
ISBN 978-92-830-6030-7
doi: 10.2864/641108

Online:
QE-04-23-432-PL-N
ISBN 978-92-830-6034-5
doi: 10.2864/275276

PL